

БС С 8871 26-06-2026

**ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

**ЧРЕЗ
ДИРЕКЦИЯ
МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ**

ДОКЛАД

от съдия Мариета Неделчева – Окръжен съд – София
Национално лице за контакт в НСММСНДРБ
Звено за контакт в ЕСМ

Въз основа на заповед № ВСС-5667/03.04.2026 г. на Представляващия ВСС – г-н Боян Магдалинчев бях командирована за участие в 39 - та среща на Мрежата за разследване и наказателно преследване на геноцид, престъпления против човечеството и военните престъпления (Мрежата за геноцид). В срещата участвах в качеството си на контактна точка за Република България по въпросите за престъпленията против човечеството, военните престъпления и геноцид в Националната координационна система на Евроджъст.

Срещата се проведе за времето от 22-23.04.2026 г. в гр. Хага, Кралство Нидерландия в сградата на Евроджъст. В събитието взеха участие звена за контакт на всяка една държава членка на ЕС, представители на държави, които имат статута на наблюдатели в Мрежата, като САЩ, Великобритания, Канада и др., както и представители на неправителствени организации, развиващи дейност в областта на хуманитарното право. Участниците в откритата сесия на Срещата бяха около 150 души.

Срещата бе председателствана от представителя на Кипър – г-н Андреас Андреу, ръководител на отдела, отговарящ за разследванията в Националната полиция на Република Кипър. Председателстващият срещата и г-н Микаел Шмид, президент на Евроджъст, приветстваха участниците в срещата. В речи си двамата подчертаха наличието уникалната платформа, предоставена от Мрежата, за да могат практикуващите юристи да обменят информация, да улеснят сътрудничеството и да подобрят националните разследвания и наказателни преследвания за престъплението геноцид,

престъпления срещу човечеството и военни престъпления (основни международни престъпления).

Членовете на Мрежата изразиха своята благодарност към кипърското председателство на Съвета на ЕС и Секретариата на Мрежата за организирането на срещата, която даде възможност за практическо сътрудничество и оперативен обмен.

В срещата участваше делегация от практикуващи специалисти от Източна и Южна Африка от Кения, Мавриций, Южна Африка и Уганда и изразиха благодарност на проекта „Национални органи срещу безнаказаността“ (IMPNA) и фондация „Уайамо“ за организирането и подкрепата на това посещение. Представителите на посочените по-горе държави предоставиха информацията от националните си практики в разследването и наказателното преследване на международни престъпления, включително делото за престъпления срещу човечеството след изборите в Кения, наказателното преследване в Уганда на бивш командир на „Армията на съпротивата на Бога“, първото дело за престъпления срещу човечеството, свързани с апартейда в Южна Африка и експертния опит на Мавриций в проследяването на активи. Делегацията изрази интерес към проучване на допълнителни възможности за съдебно сътрудничество и обмен на експертен опит с европейски партньори и със звената за контакт в Мрежата.

Откритата сесия на срещата се фокусира върху незаконните нападения срещу журналисти в контекста на въоръжени конфликти. С оглед на рязкото увеличение на подобни нападения през последните години и произтичащото от това увеличение на разследванията и наказателните преследвания, практикуващите специалисти разгледаха правната защита съгласно международното хуманитарно право (МХП), причините за засилени и умишлени нападения в различни въоръжени конфликти, наказателното преследване на такива нападения като основни международни престъпления и доказателствената стойност на работата на журналистите.

Срещата започна с презентация от представител на Международния комитет на Червения кръст (МКЧК) като бяха представени възможностите за защита на журналистите съгласно МХП. Презентиращите направиха ясно разграничение между понятията военна преса, военни кореспонденти или журналисти, работещи в мрежа, и журналисти. Докато военната преса се счита за част от въоръжените сили, военните кореспонденти и другите журналисти са цивилни лица, защитени от директни нападения, освен ако не участват пряко във военни действия, което трябва да се оценява за всеки отделен случай. В течение на презентацията бяха разгледани и режимите на задържане, включително статута на военнопленник за военната преса и

военните кореспонденти, защитата, предоставяна на цивилни журналисти, и въпроси, свързани с обвинения в шпионаж. Беше подчертано също, че носенето на знака „PRESS“ не предоставя никаква защита, тъй като не е емблема на МХП, но подчертава цивилния статут на лицето.

Журналисти от „Репортери без граници“ споделиха своя личен опит, като подчертаха, че нарастването на нападенията срещу журналисти изисква по-сериозен отговор при разследванията и наказателното преследване на тези престъпления. Обсъдено бе това, че ефективните стратегии за наказателно преследване са от решаващо значение не само за осигуряване на правосъдие в отделни случаи, но и за възпиране на бъдещо насилие срещу медийни работници. Бяха посочени и положителни примери, като например нарастващия брой разследвания на престъпления срещу журналисти в Украйна, които показват, че желанието и решителните действия от страна на националните власти могат да доведат до значителна промяна. Журналистите обясниха променената среда, посочиха това, че в миналото са се сблъскали с общи опасности от война, докато сега журналистите са умишлено атакувани – не само на фронтовата линия, но и в райони, за които се предполага, че са безопасни. В този контекст някои медии са разработили протоколи и мерки за подкрепа, включително инструменти за киберсигурност, системи за откриване и групи за взаимопомощ, за да защитят журналистите, работещи в конфликтни зони.

По време на срещата бе представена информация от различни национални органи относно техните разследвания и наказателни преследвания на престъпления, извършени срещу журналисти. Френските власти отбелязаха, че макар често да е възможно да се установи ясна картина на местопрестъплението, близостта на журналистите до нападенията прави особено трудно оценката на умишъла, пропорционалността, предпазните мерки и в крайна сметка военната преценка. Предизвикателството при установяването на умишъл беше повдигнато и от нидерландските власти, които описаха въпроса като червена линия и фокус на разследването им за убийството на четирима нидерландски журналисти по време на гражданската война в Ел Салвадор през 1982 г. Освен това украинските власти представиха своите случаи и подчертаха, че тези нападения не са изолирани, а имат систематичен характер. Представители на шведските правораздавателни власти представиха по какъв начин използват журналистическата информация като преки, контекстуални и *mens rea* доказателства. По-специално, медийни репортажи са били използвани за оспорване на твърденията на подсъдимите за липса на знания, а журналисти също са свидетелствали по няколко дела, предоставяйки преки доказателства. Те също

така подчертаха и предизвикателствата при използването на такава информация като защита на източниците, достъп до оригинални материали и оспорване от страна на защитата на независимостта и обективността на журналистическата работа.

Членовете на мрежата обсъдиха управлението на Мрежата по време на закритата сесия, по-специално състава на управителния съвет, съгласно параграф 5.2 от Насоките за функционирането на мрежата. Членовете на мрежата подновиха членството на г-н Жерар Див (Белгия), г-жа Душа Гмел (Германия) и г-жа Мирям Блом (Нидерландия) и потвърдиха номинацията на г-жа Джули Петре (Франция) и Рина Девгун (Швеция). Членовете на управителния съвет бяха назначени за нов мандат от 2 години, до 22 април 2028 г.

Вторият ден от срещата се проведе с участието само на звената за контакт на държавите членки, при закрити врати. По време на втория ден бе обменена информация, касаеща текущи разследвания или съдебни производство свързани с разследване и преследване на извършители на военни престъпления, престъпления против човечеството и геноцид. Накрая, членовете на Мрежата и държавите наблюдатели изразиха благодарност за организирането на закритата сесия, която осигури поверителна среда за ценен обмен на най-добри практики и информация относно текущите

С Уважение,

Съдия в Окръжен съд – София :.....
Национално лице за контакт в НСММСНДРБ
Звено за контакт в Мрежата за разследване и
наказателно преследване на геноцид,
престъпления против човечеството и военните
престъпления

Marieta Nedelcheva
Marinova
Digitally signed by Marieta
Nedelcheva Marinova
Date: 2026.06.25 17:50:50

/съдия М.Неделчева/